[2019] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਪੀ. ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ @ਦਿਲੀਪ

ਬਨਾਮ

ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ.

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1794)

ਨਵੰਬਰ 29,2019

[ਏ. ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872:

ਐਸ. ਐਸ. 3 ਅਤੇ 65 ਬੀ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼-ਕੀ ਇੱਕ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 2(1)(ਟੀ) ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਐਕਟ ਦੇ s ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। 3 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐੱਸ. 29 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.-ਆਯੋਜਿਤਃ ਕਿਸੇ ਲੇਖ ਨੂੰ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ' ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ-'ਸਬੂਤ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ/ਐੱਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 3, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। 65 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦਾ ਬੀ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਐੱਸ. 95 (2) (ਬੀ)। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973:

ਐਸ. 207 – ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ-

ਧਾਰਾ 207 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਰਿਕਾਰਡ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਇਸ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ' ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ। 207 – ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ

ਕਲਾ.21--ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ-ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਅਧਿਕਾਰ-ਸੰਤੁਲਨ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਫਿਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਐਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। 327(2) ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 228ਏ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ-ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ-ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 - ਸ.327 (2)-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 - ਸ.228 ਏ. ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਃ

ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ-ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ

ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਃ

“ਡਾਟਾ "ਅਤੇ" ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ "-ਦਾ ਅਰਥ, ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ।

“ਦਸਤਾਵੇਜ਼ "-ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਰਥ,1872.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂ/ਐੱਸ. 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ "ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਭੇਜੇ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, "ਬਿਆਨ" ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਤਾਂ "ਬਿਆਨ" ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਉਸ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ" ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [443-ਬੀ-ਈ]

1.2 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ" ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ "ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ("ਬਿਆਨ" ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਲਟ) ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ("ਦਸਤਾਵੇਜ਼") ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (7), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸੀਮਤ ਵਿਵੇਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (5) (ਏ) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ "ਸਾਰੇ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 13,14] [443- ਐੱਫ ; 445-ਜੀ-ਐੱਚ; 446-ਏ-ਸੀ]

1.3 ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ' ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐੱਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। 207 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੋਟ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ (v) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ "ਵੱਡਾ" ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 207. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨੋਟ ਜੋੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ' ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ 'ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ੍ਹ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 15,16] [446-ਸੀ-ਡੀ; 447-ਸੀ-ਐੱਫ]

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 92: [2014] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਤਰੁਣ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. (2017) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 490 : [2017] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 670-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

1.4 ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਅਪਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [448-ਐੱਫ-ਜੀ]

ਨੈਲਸਨ ਮੋਟੀਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1992) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 711: [1992] 1 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 325-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

1.5 ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18] [448-ਜੀ]

ਸਿਧਾਰਥ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ @ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦਿੱਲੀ) (2010) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 1: [2010] 4 ਐਸਸੀਆਰ 103; ਵੀ. ਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2012) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 771: [2012] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 641-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

1.6 ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਦੇ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ "ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ" ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਾਰ ਨੂੰ, ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 41] [471- ਐੱਫ]

2.1 ਜੇਕਰ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (5) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ "ਬਿਆਨ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਬਿਆਨ" ਜਾਂ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [452-ਏ-ਸੀ]

2.2 ਲੇਖ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿੱਥੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਡਿਸਕ ਸਮੇਤ ਆਡੀਓ/ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਫੋਟੋਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 1872 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21] [453 ਈ- ਐੱਫ]

> ਤੁਕਾਰਾਮ ਐੱਸ. ਡਿਘੋਲੇ ਬਨਾਮ ਮਾਨਿਕਰਾਓ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਕੋਕਾਟੇ, ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2016) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 485: [2015] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 234; ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. ਬਨਾਮ ਪੀ. ਕੇ. ਬਸ਼ੀਰ (2014) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 473: [2014] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 399-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਾਊਥਵੈਸਟਰ ਅਤੇ ਕਾਊਂਟੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [1975] 185-ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੂੰ.

ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਡੇਏ [1908] 2 ਕੇ. ਬੀ. 333-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2.3 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22] [454-ਏ-ਬੀ]

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਪ੍ਰਫੁਲ ਬੀ. ਦੇਸਾਈ (2003) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 601: [2003] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 244-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

2.4 ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਿਰਫ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ/ਕਲਿੱਪਿੰਗ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 23] [455-ਸੀ; 456-ਡੀ-ਈ]

ਹੋਜ ਐੱਮ. ਮਾਲੇਕ, ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਫੀਪਸਨ, 19 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 2018 , . 5 ਅਤੇ 1450-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.5 ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਫ਼ "ਡੇਟਾ" ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਡੇਟਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਡੇਟਾ" ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਸਾਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24] [457-ਏ-ਬੀ]

2.6 "ਸਬੂਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ/ਐੱਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 3 ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 25] [457-ਐਚ]

2.7 ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਟੀਕਲ ਜਾਂ ਚੁੰਬਕੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 25] [460]

2.8 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ95 (2) (ਬੀ) ਵੀ ਪੇਨਟਿੰਗ, ਡ੍ਰਾਇੰਗ ਜਾਂ ਫੋਟੋ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਲਾਈਨਿੰਗ ਵਾਲੀ ਨੁਮਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨੂੰ ਦਰਸ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ 29 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਰਾ ੨੬] [੪੬੦॥

2.9 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਹੈ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਸੰਚਾਰ ਉਪਕਰਣਾਂ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (v) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਜਾਣਕਾਰੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 27-29] [461 ; 462-ਏ]

2.10 ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 42ਵੀਂ ਅਤੇ 156ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ "ਮਾਮਲਾ" ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਪਦਾਰਥ" ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 31] [466-ਈ; 467-ਏ]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਜੂਨ 1971,32-35; ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ - ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਬਾਰੇ ਛੇਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ (ਖੰਡ I),ਅਗਸਤ, 1997, ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਚੈਪਟਰ-11-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.11 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ" ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 32] [467-ਬੀ-ਸੀ]

3.1 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੱਠ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 8 ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ/ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣਾ, ਸਬੰਧਤ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ 'ਤੇ ਵਾਟਰਮਾਰਕ ਲਗਾਉਣਾ ਆਦਿ, ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਬੰਧਤ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੋਹਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ (ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ.) ਵਰਗੀ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ

ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੱਸੀ ਗਈ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੁਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। [ਪਾਰਸ 35-37] [468-ਬੀ-ਜੀ]

3.2 ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਮਾਹਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 38] [469-ਏ-ਬੀ]

4.1 ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰੇ। [ਪੈਰਾ 39] [469-ਸੀ]

> ਆਸ਼ਾ ਰੰਜਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2017) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 397; ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2018) 17 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 324: [2018] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 586-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

4.2 ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 328 ਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ 327 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ, ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 41,42] [471-ਜੀ; 472-ਏ-ਸੀ]

> ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਸੱਤੀਨ ਭੌਮਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1981) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 109: [1981] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 661-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4.3 ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਖੁਦ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਆਈ. ਟੀ. ਮਾਹਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਆਈ. ਟੀ. ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 43] [472-ਡੀ-ਐੱਫ]

5. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਵਾਹ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 44] [472-ਜੀ-ਐੱਚ]

6. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਖੁਦ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ/ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ, ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਤੱਥਵਾਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੁਆਰਾ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ। [ਪੈਰਾ 34] [467-ਐੱਫ-ਐੱਚ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2014] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 16
[2017] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 670	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 16
[1992] 1 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 325		ਪੈਰਾ 17
[2010] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 103 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ।	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 17
[2012] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 641	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 19
[1908] 2 ਕੇ. ਬੀ. 333	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[1975] ਚ. 185	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[2010] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 396	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 21

[1975] ਪੂਰਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 281	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 21
'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 21	[2015] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 234
[2014] 11 ਐੱਸਸੀਆਰ 399	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 21
[2003] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 244	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 22
(2017) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 397	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 39
[2018] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 586	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 40

[1981] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 41

661

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1794। ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ. ਦੇ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.08.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। 2018 ਦਾ ਐੱਮ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 1663।

ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਬਸੰਤ ਆਰ., ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। , ਫਿਲਿਪ ਟੀ. ਵਰਗੀਜ਼, ਸੁਜੇਸ਼ ਮੇਮਨ, ਪੀ. ਵਾਮਸ਼ੀ ਰਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੱਗਿਆ ਬਘੇਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੰਜੀਤਾ ਰੋਹਤਗੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਠਕਰਾਲ, ਸੁਰੇਸਨ ਏ., ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜਿਸ਼ਨੂ ਐੱਮ. ਐੱਲ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੋਹਨ ਕੁਮਾਰ, ਕੇ. ਰਾਜੀਵ, ਸ਼ਿਨੋਜ ਕੇ. ਦਰਯਾਨਨ, ਵਕੀਲ। ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਏ. ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਇਹ ਹੈਃ ਕੀ ਇੱਕ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, '2000 ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਟੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, '1872 ਐਕਟ') ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, '1860 ਏ') ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਡ ')? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, '1973 ਕੋਡ') ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈਃ ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ/ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ/ਕਲਿੱਪਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ

ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ (ਅਪਰਾਧਾਂ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣ' ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਏਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ (ਜੋ 2000 ਐਕਟ ਅਤੇ 1860 ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ)?

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ.)/ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ ਨੰਬਰ (ਆਈ. ਡੀ. 1) ਮਿਤੀ (ਆਈ. ਡੀ. 1) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 1860 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 342,366,376,506 (1), 120ਬੀ ਅਤੇ 34 ਅਤੇ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66ਈ ਅਤੇ 67ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ। 2300 ਵਜੇ ਤੱਕ 17.2.2017 ਉੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਨੇਦੰਬਸੇਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਏਰਨਾਕੁਲਮ, ਕੇਰਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਗਾਮਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, 17.4.2017 ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, 22.11.2017 ਉੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15.12.2017 ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ (ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ); (ii) ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ.') ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀ. ਡੀ./ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਨਤੀਜੇ। ; (iii) ਵਪਾਰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ; ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਅਤੇ (iv) ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ- ਅਕਾਊ ਲੋਕ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰਿਕਾਰਡ।

5. ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਲ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕਾਡਰ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ

ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਕਥਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁੱਝ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਗਾਮਲੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਫੁਟੇਜ/ਕਲਿੱਪਿੰਗ ਵਾਲੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ, ਉਸੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਦੋਵੇਂ ਦਰਜ ਸਨ। ਕਥਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ: -

> “7. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਦਾਰਥਕ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਜਿਹੇ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਲੈਪ ਟਾਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਚਲਾ ਕੇ ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਪ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈੱਡ ਫੋਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।
>
> 8. ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਐੱਲ. ਡੀ. ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਏਪੀਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਬਾਈਟਸ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ

ਕਰਨਗੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਥਿਤ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਲੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਏ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇੱਕ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ।

9. XXX XXX XXX

10. .....ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਦੀ ਹੋਰ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮਹਿਲਾ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

11. XXX XXX XXX

12. ਆਈ. ਡੀ. 2 ਮਿਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਡੀ. 1 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 8 ਜੀ. ਬੀ. ਦਾ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਵਕੀਲ ਈ. ਜੀ. ਪੌਲੋਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੇ. ਐਫ. ਸੀ. ਐਮ. ਅਲੂਵਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 8 ਜੀ. ਬੀ. ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਸੁਨੀਲ ਐੱਸ. ਪੀ., ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਦਸਤਾਵੇਜ਼), ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ., ਤਿਰੁਵਨੰਤਪੁਰਮ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਜ਼ਾਰ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਜ਼ਾਰ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਡਾਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 22 ਤੋਂ 17.2.2017 ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈਃ 30: 55 22 ਤੱਕਃ 48: 40 ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਨੀ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮਰਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਕਥਨ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 15.12.2017 ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਔਰਤ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਏਪੀਪੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

13. ਇਹ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ

ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਦੋਂ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਨੂੰ 15.12.2017' ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

14. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦਾ ਰਹੱਸਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਬ ਹੋਣਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬਾਰੇ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ (ਜੋ ਹੁਣ ਇੱਕ ਡਰਾਮਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਸੀ ਜੋ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਆਮ ਸਮਝ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਵਰਗੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਸਟੇਜ ਦੇ ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ., ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਗਾਤਾਰ 14 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਮੋਬਾਈਲ ਉਪਕਰਣ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਮੋਬਾਈਲ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਝੱਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਏਜੰਟ ਸੀ।

15. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ 22.11.2017 ਮਿਤੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏ ਅਸਲੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। 16. ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਹੀ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ

ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

17. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 15.12.2017 ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

18. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੀ. ਡੀ., ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

19. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਲੀ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਉਸੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਦੋਵੇਂ ਦਰਜ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਥਿਤ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। "

6. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਥਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਨਮਾਨ, ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ,

ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 7.2.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ -

"ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਸੰਮਨ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਵਧੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਬਲਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਝੱਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇੱਥੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੇ ਸਨਮਾਨ, ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। "

7. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੰ. 1663/2018 ਰਾਹੀਂ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ') ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਸਿਰਫ ਉਹ ਮਾਧਿਅਮ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ, ਇਸ ਨੂੰ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 41 ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

“41. ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ' ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਉਹ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਸੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੋਬਾਈਲ ਉੱਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਆਪਣੇ

ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਤਪਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

42. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

43. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ, ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਵੇਗਾ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਐੱਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। (2017) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1 (ਸਫ਼ਾ 1 ਉੱਤੇ), ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੇਰਿਨ ਵੀ. ਜੌਹਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੱਭਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

44. ਪੂਰੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ 2017 ਦੇ ਸੀ. ਪੀ. No.16 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਾਰਾਂ' ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗਾਂ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ 22 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 17.2.2017 ਉੱਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨਃ 30: 55 ਘੰਟੇ. ਅਤੇ 22: 48: 40 ਘੰਟੇ. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 09 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 18.2.2017 ਉੱਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ 18 ਘੰਟੇ. ਅਤੇ 09: 20 ਘੰਟੇ. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ 18.2.2017 ਉੱਤੇ ਕਾਪੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 20.2.2017 ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ., ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ ਵਿਖੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਡੀ. ਡੀ. ਨੰਬਰ 91/2017 ਮਿਤੀ 3.3.2017 ਅਤੇ ਡੀ. ਡੀ. ਨੰਬਰ 115/2017 ਮਿਤੀ 7.4.2017 ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੇਟਾ/ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸਨ।

9. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਉੱਤੇ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ

ਸਮੱਗਰੀ, ਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਅਤੇ 1872 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (5) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼"। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮੂਲ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਚਿੱਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਬਦਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

10. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਪੀੜ੍ਹਤ) ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮਾਸਟਰ-ਮਾਈਂਡ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਉੱਭਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕਾਡਰ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ

ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ (ਰਿਪੋਰਟਾਂ) ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹਤ ਉੱਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਨ, ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਥਿਤ ਪੈੱਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸਮੱਗਰੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼"। ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ "ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਆਮ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਇਨ-ਕੈਮਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀਮਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਮਾਹਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਾਏ

ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵੀਡੀਓ/ਆਡੀਓ ਫੁਟੇਜ/ਕਲਿੱਪਿੰਗ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਪੀਲ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

11. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

12. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

13. ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਾ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। 1973 ਦਾ ਕੋਡ. 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 1860 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 376,376ਏ, 376ਏਬੀ, 376ਬੀ, 376ਡੀ, 376ਡੀਏ, 376ਡੀਬੀ ਜਾਂ 376ਈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਸ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ "ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਭੇਜੇ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ

ਦੇ ਬਿਆਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, "ਬਿਆਨ" ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਤਾਂ "ਬਿਆਨ" ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਉਸ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ" ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 173, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

‘‘**173. ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂਚ.** —(1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਜਾਂਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(1ਉ) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 376,376ਏ, 376ਏਬੀ, 376ਬੀ, 376ਸੀ, 376ਡੀ, 376ਡੀਬੀ ਜਾਂ 376ਈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(2) (1) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ –

(ਏ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ;

(ਬੀ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ;

(ਸੀ.) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ;

(ਸ) ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਈ) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (ਐੱਫ) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ;

(ਜੀ) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 170 ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਐੱਚ) ਕੀ ਔਰਤ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 376,376ਏ, 376ਏਬੀ, 376ਬੀ, 376ਸੀ, 376ਡੀ, 376ਡੀਏ, 376ਡੀਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(2) ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 158 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ।

(5) ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 170 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ -

(ਅ) ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(6) ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ''

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

14. ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ" ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ "ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੋਟ ਜੋੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ("ਬਿਆਨ" ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਲਟ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ("ਦਸਤਾਵੇਜ਼") ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (7), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸੀਮਤ ਵਿਵੇਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (5) (ਏ) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ "ਸਾਰੇ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

15. 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ' ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 207 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈਃ -

‘‘ 207. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼. —ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੁਫ਼ਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾਃ —

(I) ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ; (ii) ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ; (iii) ਧਾਰਾ 161 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਹੈ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(iv) ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲਨਾਮੇ ਅਤੇ ਬਿਆਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ;

(v) ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਖੰਡ (iii) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਏ' 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀਃ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡ (v) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ''

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ (v) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ "ਵੱਡਾ" ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨੋਟ ਜੋੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ

ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ' ਬਿਆਨ 'ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

16. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ 'ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਃ -

> “47. ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 319 (1) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 207 ਅਤੇ 208 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ ਜੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੈ।
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਤਰੁਣ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. 2 ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ -

> “8. ਧਾਰਾ 207 ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ

ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 238 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 207 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

17. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨੈਲਸਨ ਮੋਟੀਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਅਪਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਸਿਧਾਰਥ ਵਿੱਚ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ @ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) 4, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈਃ -

> “218. ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ (ਐਸ. ਆਈ. ਸੀ. ਕੋਡ) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ (ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ) ਉੱਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਪੱਖ ਖੁਲਾਸਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ

ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

219. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਬਿਆਨ, ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲਿਯਾ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ਕ, ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਧਾਰਾ 173 (5) ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ

ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 170 (2) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

220. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਫਾਈਲ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 173 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207,243 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

221. ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਡਾਇਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹਿੱਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ

ਖੁਲਾਸਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

19. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੀ. ਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 5 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ -

“21. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਉੱਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਉੱਠਦਾ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੂਹੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜੋ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਅਗਲਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈਃ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (5) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਬਿਆਨ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਬਿਆਨ" ਜਾਂ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

21. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਡੇਅ 6 ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ ਕਿੰਗ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਰਲਿੰਗ ਜੇ. ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਜੋੜ਼ਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀਃ -

ਡੀ.

“... ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਬਣਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤ ਕੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਆਮ ਕੇਸ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪਰਚਮੈਂਟ ਉੱਤੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੱਥਰ, ਸੰਗਮਰਮਰ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਤ ਉੱਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਲਿਖਤ

ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਛਾਪਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਬਣਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਚਾਂਸਰੀ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

“ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਲਾਤੀਨੀ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ" ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈਃ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਬੁੱਲੋਕਰ ਦੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਐਕਸਪੋਸੀਟਰ (1621) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ ਸਬਕ ਸੀ। ਸ਼ੌਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਚੌਥਾ ਅਰਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ “ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ, ਆਦਿ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਰੜੇ, ਸਿਰਲੇਖ-ਪੱਤਰ, ਸਿੱਕਾ, ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈਃ - “ਇਹ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨਮੋਲ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ", ਲੇਖਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਨਾ ਬਰਾਊਨਲ ਜੇਮਸਨ ਹਨ ਜੋ 1794 ਤੋਂ 1860 ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਰੀ ਐਲਡਰਟਨ ਅਤੇ ਬੈਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ (1941) 59 ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. 56 ਵਿੱਚ, ਜੇ. ਮੋਰਟਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਖਾਲੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟਾਈਮਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿੱਥੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਖੇਪ ਡਿਸਕ 10 ਸਮੇਤ ਭਾਸ਼ਣ 8 ਅਤੇ ਆਡੀਓ/ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟ 9 ਦੇ ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡ 1872 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਸਨ, ਜੋ ਫੋਟੋਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 1872 ਐਕਟ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹ

22. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬੀ. ਦੇਸਾਈ 12, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾਃ -

> “ 14. ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਦੇ ਅਸੂਲ ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸ ਬੇਨੀਅਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ।ਸਿਰਲੇਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ। ਪੀ. 617:
>
> “ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ-ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

***

ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੂਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਭੱਤਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸਥਾਈ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਰਾਫਟਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ।

***

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਜ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜੋ ਹੁਣ ਮੂਲ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦਾ ਤੱਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ””

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

23. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼"। ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਿਰਫ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਬੂਤ 13 ਉੱਤੇ ਫੀਪਸਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ (ਪੈਰਾ): -

“ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ, ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਜਾਂ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ, ਇਹ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਉਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਰਥ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ”

....”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਫਿਰ ਉਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਫ਼ਾ 5 ਉੱਤੇ, "ਅਸਲ ਸਬੂਤ 14" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈਃ -

“ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਜਦੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ [ਬੈਲਟ ਬਨਾਮ ਲਾਅਜ਼, ਟਾਈਮਜ਼, 17 ਨਵੰਬਰ 1882 ਦੇਖੋ।], ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਬਦ "ਅਸਲ ਸਬੂਤ" ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਵੇਂ ਹੈ, ਜੋ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

(2) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ। ਇਹ "ਅਸਲ ਸਬੂਤ" ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ

ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ।

(3) ... ...”

ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ/ਕਲਿੱਪਿੰਗ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਟੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈਃ -

‘‘2(1)("ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਡੇਟਾ, ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਡੇਟਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮਾਈਕਰੋ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਮਾਈਕਰੋ ਫਾਈਸ਼;

24. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡੇਟਾ ਜਾਂ ਡੇਟਾ, ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਓ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ "ਡੇਟਾ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ -

> “2(1)(ਓ) "ਡੇਟਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਗਿਆਨ, ਤੱਥਾਂ, ਸੰਕਲਪਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰਿੰਟਆਉਟ ਚੁੰਬਕੀ ਜਾਂ ਆਪਟੀਕਲ ਸਟੋਰੇਜ ਮੀਡੀਆ, ਪੰਚਡ ਕਾਰਡ, ਪੰਚਡ ਟੇਪ ਸਮੇਤ) ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਫ਼ "ਡੇਟਾ" ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਡੇਟਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਡੇਟਾ" ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ,

ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਸਾਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

25. ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ 1872 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਅਤੇ "ਸਬੂਤ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈਃ -

“3. ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ। -

ਦਸਤਾਵੇਜ਼. - “ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਉੱਤੇ ਅੱਖਰਾਂ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ

ਲਿਖਣ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ;
ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ, ਲਿਥਿਓਗ੍ਰਾਫ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ; ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਧਾਤ ਦੀ ਪਲੇਟ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਕੈਰਿਕੇਚਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸਬੂਤ. - “ਸਬੂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-(1) ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਤੱਥ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ;

(2) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼,

ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ” "ਸਬੂਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਮੈਮਰੀ

ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

1872 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈਃ -

“ 65ਬੀ. ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ। -(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਆਪਟੀਕਲ ਜਾਂ ਚੁੰਬਕੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੂਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤਃ -

(ਊ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

(ਅ) ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

(ਸੀ) ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ, ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇ; ਅਤੇ

(ਡੀ) ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ”

(3) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ -

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ਅ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ;

(ਸੀ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਜੋਗਾਂ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ਸ) ਉਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਜੋਗਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ –

(ਉ) ਬਿਆਨ ਵਾਲੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਢੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(ਅ) ਉਸ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਉਪਕਰਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(ਸੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਕਰਣ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਜੋ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, (ਏ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ (ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ) ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਦੁਆਰਾ;

(ਅ) ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂ ਸੰਸਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੇ ਉਸ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

(ਸੀ) ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ (ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ) ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗਣਨਾ, ਤੁਲਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ”

ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਟੀਕਲ ਜਾਂ ਚੁੰਬਕੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।

26. 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 95 (2) (ਬੀ) ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਡ੍ਰਾਇੰਗ ਜਾਂ ਫੋਟੋ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ, "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ 1860 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ -

‘‘ 29. “ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ". —"ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਉੱਤੇ ਅੱਖਰਾਂ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 1. —ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਅੱਖਰ, ਅੰਕੜੇ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸ ਤੱਤ ਉੱਤੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੀ ਸਬੂਤ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਚਿੱਤਰ

ਬੈਂਕਰ ਉੱਤੇ ਚੈੱਕ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਵਰ-ਆਫ-ਅਟਾਰਨੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਾਲੀ ਲਿਖਤ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ 2. —ਜੋ ਵੀ ਚਿੱਠੀਆਂ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਜਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਅੱਖਰਾਂ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਜਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ

ਏ ਆਪਣੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਅਰਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਮਰਥਨ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ" ਜਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਸਤਖਤ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ। ''

27. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਹੈ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਸੰਚਾਰ ਉਪਕਰਣਾਂ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ - ''2(1)(ਹਾ) "ਸੰਚਾਰ ਉਪਕਰਣ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੈੱਲ ਫੋਨ, ਨਿੱਜੀ ਡਿਜੀਟਲ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਕਰਣ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੈਕਸਟ, ਵੀਡੀਓ, ਆਡੀਓ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 28. ਅਸੀਂ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (v) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਜਾਣਕਾਰੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ - ''2(1)(v) "ਜਾਣਕਾਰੀ" ਵਿੱਚ ਡੇਟਾ, ਸੰਦੇਸ਼, ਟੈਕਸਟ, ਚਿੱਤਰ ਧੁਨੀ, ਅਵਾਜ਼, ਕੋਡ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਅਤੇ ਡਾਟਾ ਬੇਸ ਜਾਂ ਮਾਈਕਰੋ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਮਾਈਕਰੋ ਫਾਈਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

29. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (18) ਵਿੱਚ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ -

> ''3(18) ''ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਅੱਖਰਾਂ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

30. ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 15 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ-"ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਸਬੂਤ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਾ

ਅਰਥ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ -

“(12) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਸਬੂਤ

1462. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਅਰਥ। ਸ਼ਬਦ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 16 ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਟੈਕਸਟ, ਚਿੱਤਰ, ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ 18 ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਏ.

ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ। 11 3 (ਐੱਸ. ਐੱਸ. 137-141) (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ (ਐੱਸ. 139; ਅਤੇ ਪੈਰਾ 1438 ਐਂਟੀ)) ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਸੈਕਸ਼ਨ 140 ਦੇਖੋ)।

ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ 23 ਵਿੱਚ 'ਸਬੂਤ ਨਿਯਮ', ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 24 ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ, ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤਃ (1) ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਿਰ ਮੂਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ (ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ) 25; (2) ਜਿੱਥੇ ਮੂਲ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ 26; (3) ਜਿੱਥੇ ਮੂਲ ਮੂਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

XXX XXX XXX

1466. ਸੱਚਾ ਸਬੂਤ। ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜਿਊਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜਿਊਰੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ, ਨੂੰ ਜਿਊਰੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਜੂਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ 32, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਸਬੂਤ 33 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜੋ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXX XXX XXX

1471. ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ. ਆਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਡਿਸਪਲੇਅ ਯੂਨਿਟ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਕੈਮਰੇ ਨੇ ਜੋ ਫਿਲਮਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੀ।
”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. 1872 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3,1860 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਪਦਾਰਥ" ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ) ਐਕਟ, 1965 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, 1980 ਦੇ ਅਧੀਨ। 97 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) (ਪੈਰਾ 1409 ਐਂਟੀ ਦੇਖੋ)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾਃ ਟਰੱਸਟ ਹਾਊਸਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਪੋਸਟਲਥਵੇਟ (1944) 109 ਜੇਪੀ 12.

3(18) ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। 42ਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 39 ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1860 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1860 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀਃ -

> “ 2.56. ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕੋ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਉਸ "ਮਾਮਲੇ" ਉੱਤੇ ਹੈ ਜੋ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਪਦਾਰਥ ਉੱਤੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 29 ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ 156ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ 40 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ

> “ 11.08 ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 29, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਡਿਸਕ, ਟੇਪ, ਸਾਊਂਡ ਟਰੈਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਕਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ

ਮਕੈਨੀਕਲ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "

ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ "ਮਾਮਲਾ" ਅਤੇ ਮੈਮਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਪਦਾਰਥ" ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਹੋਵੇਗੀ।

32. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ" ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਜੋਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾ ਸਿਰਫ 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ।

33. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈਃ ਕੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ?

34. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਖੁਦ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ/ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ, ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਤੱਥਵਾਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ।

35. ਅਗਲਾ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈਃ ਕੀ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੱਠ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 8 ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ।

36. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਰੁਣ ਤਿਆਗੀ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ/ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣਾ, ਸਬੰਧਤ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ 'ਤੇ ਵਾਟਰਮਾਰਕ ਲਗਾਉਣਾ ਆਦਿ, ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਬੰਧਤ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀਲਾਂ ਨੂੰ

ਵੀ ਤੋੜਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ।

37. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ (ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ.) ਵਰਗੀ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੁਛਗਿੱਛ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੱਸੀ ਗਈ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੁਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਰਾਜ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

38. ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਹਾਰਤ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਏ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਕੋਈ ਮਾਹਰ ਏਜੰਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਮਾਹਰ ਏਜੰਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ,

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 39. ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 21 ਤੋਂ ਵਗਣ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰੇ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਆਸ਼ਾ ਰੰਜਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 41 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ -

> “ 57. ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟਕਰਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਲਈ ਜੋ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, "ਵੱਡਾ ਸਮੁਦਾਇਕ ਹਿੱਤ" ਜਾਂ "ਸਮੂਹਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਿੱਤ" ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।
>
> XXX XXX XXX
>
> 61. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅੰਤਰ-ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦਾ ਤੱਥ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ

... ... ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਸਮੂਹਕ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਜੋ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਸਮੂਹਕ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ" ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਤੱਥਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਅੰਤਮ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗੀ। ....

XXX XXX XXX

86.1. ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਭਾਵ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ।

86.2. ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀੜ੍ਹਤ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮੂਹਕ/ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੱਚੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਇਹ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਤੋਲਣ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

40. ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ 42 ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈਃ -

> "61. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਏ) ਅਤੇ 19 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐੱਨ. ਜੀ. ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਈ ਗੜਬੜੀ ਆਦਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਅਸੀਂ ਐੱਨ. ਜੀ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਬੇਅਰਾਮੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਆਰਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਸ਼ਾ ਰੰਜਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2017) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 397: (2017) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 376], ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਅਲੋਪ ਹੋਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਦੇ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ "ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ" ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਾਰ ਨੂੰ, ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਹਾਵਤ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਸੱਤੀਨ ਭੌਮਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। 43, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

42. ਫਿਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 327 ਵਿੱਚ ਸੋਧ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ 1860 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੀੜਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਸ਼ਾ ਰੰਜਨ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਨ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ

43. ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਖੁਦ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਆਈ. ਟੀ. ਮਾਹਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇ

ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਆਈ. ਟੀ. ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਕਰਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਨਾ ਰੱਖਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

44. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲੋਨ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਵਾਹ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

45. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 37,38 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਕੇ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

46. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀ. ਪੀ. ਨੰਬਰ 16/2017 ਵਿੱਚ. ਨੰ. 49/2018 ਹੋਣ ਦੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਗਿਆ ਹੈ।

47. ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸੀ. ਪੀ. ਨੰਬਰ 16/2017 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate